

Застосування самогодівниць типу "Рефлекс" дало змогу зменшити затрати корму на одиницю приросту цьогорічок на 1,4 к.од., або на 33,3%. Що пояснюється економним використанням корму точно " по потребі " та якістю споживаємого корму.

Отже, використання самогодівниць типу "Рефлекс" доцільне при вирощуванні рибопосадкового матеріалу і має велику економічну ефективність.

УДК 639.3

УДОСКОНАЛЕНИЙ МЕТОД ВИРОЩУВАННЯ РИБОПОСАДКОВОГО МАТЕРІАЛУ

А.В.ПЕКАРСЬКИЙ – пошукач

Сумський рибокомбінат розміщений в Поліській зоні, з найкоротшим вегетаційним періодом. Однак завдяки розробці і використанню технології 3-х річного вирощування товарної риби колектив рибокомбінату на протязі ряду років отримує найбільшу віддачу від виробничих потужностей, матеріальних та людських ресурсів.

В 1997 р. колектив Сумського рибокомбінату виростив 13,8 млн. рибопосадкового матеріалу і більше 2 тис. т. товарної риби. Собівартість 1 ц реалізованої рибопродукції не перевищувала 155 грн. В рибокомбінаті середній виробіток на працюючого становив 18,9 тис грн., об'єм реалізації склав 4,5 млн.грн., а загальна сума прибутку – 1,1 млн.грн.

Складові успіху: якісна підготовка ставів до зариблення, використання одновікового матеріалу, оптимальна щільність посадки, раціональна годівля коропа комбікормами, покращання природної кормової бази, використання рослиноїдних риб, постійний контроль за станом здоров'я риб на протязі всього вегетаційного періоду. Головне – це суворе дотримання технологічних вимог на всіх стадіях вирощування, яке стимулюється діючою в рибокомбінаті системою організації та оплати праці.

Загальний економічний стан в Україні, набутий досвід роботи, потреби споживчого ринку об'єктивно вимагали відповідних коригувань технологічного процесу. Щоб зрозуміти суть реформування рибного господарства Сумського рибокомбінату в перехідний період, доцільно проаналізувати досвід роботи господарства.

Особлива увага приділяється вирощуванню посадкового матеріалу. Застосування для товарного виробництва тільки коропосазанових гібридів першого покоління від генетично чистих ліній

плідників обумовлює високу стійкість риби до захворювань при високих щільностях посадки на всіх етапах культивування, ефективне використання штучних та природних кормів, високий темп росту.

Працюючи над розробкою методів комплексної інтенсифікації прудового рибництва з метою підвищення рибопродуктивності нагульних ставів при щільних посадках риби, в комбінаті було встановлено, що зариблення ставів дрібним нестандартним і неодноріковим рибопосадковим матеріалом призводить до того, що до осіннього вилову короп не досягає планової наважки.

Ріст риби, а відповідно і рибопродуктивність, залежать від ряду причин, до найважливіших з яких належить потенційна здатність до росту, а також біотичні і абіотичні фактори (як температура води, гідрохімічний режим, якісний і кількісний склад їжі).

Розуміючи те, що вегетаційний період становить 106-114 днів рибоводи Сумщини відступили від загальноприйнятої технології по вирощуванню рибопосадкового матеріалу, що дало можливість продовжити період вирощування на півтора два місяці і значно перевищити діючі зональні нормативи по рибопродуктивності, поштучній наважці, поштучному виходу з нагулу і зимівлі.

Всі вирощувальні стави поділено на дві категорії: першого порядку і другого. В підготовлені стави першого порядку садять на вирощування личинок риб, а другого порядку – річняків. Підготовка ставів полягає в проведенні комплексу осінньо-весняних меліоративних робіт з внесенням органічних добрив для утворення природної кормової бази. Весною непросохлі площі ставів, канали вапнуються негашеним вапном. Решта площі культивується або боронується. Вапнування проводиться з профілактичними цілями. Весь комплекс робіт, які проводяться в весняний час, до заповнення ставів водою, направлений на розвиток природної кормової бази, в першу чергу зоопланктону, який повинен забезпечити їжею пересаджених із нерестових ставів личинок коропа і підсаджених пізніше мальків рослиноїдних риб. Вирощувальні стави заповнюються водою за два три дні до наповнення нерестових ставів, але не менше як за 10 днів до пересадки личинок, що забезпечує розвиток природної кормової бази. Чим багатіша кормова база, тим краще ростуть пересаджені риби.

При розробці сумської технології становилась мета в перший рік виростити цьоголіток масою 6 г, на другий рік досягти маси 40-50 г. проте, як показав аналіз результатів проведення зимівлі 6-грамових цьоголіток за ряд років, їх вихід не перевищував 50%. Тому було запропоновано зменшити щільність посадки мальків. Досвід за декілька років показав, що при посадці на 1 га вирощувальних ставів I порядку по 250-300 тис. шт. мальків (замість 600 тис.

шт) середня маса збільшується до 8-12 г. при рибопродуктивності 1,3 т/га, а вихід із зимівлі – до 80-85% (табл.1). крім того, при посадці навесні цих річняків в стави II порядку, вони споживають комбікорм з перших чисел травня, що дозволяє збільшити вегетаційний період на 50 днів для приросту риби.

Таблиця 1 – Вирощування рибопосадкового матеріалу у вирощувальних ставах I порядку (1997р.)

Рибцехи	Площа, га	Посаджено, млн.шт				Вирощено		Витрати кормів	Рибопродуктивність, т/га
		всього	короп	товсто-лобик	білий амур	млн. шт	т		
“Конотоп”	21,2	4,9	2,9	1,0	1,0	2,6	40,0	1,5	1,9
“Сироватка”	12,1	4,2	3,2	1,0	–	2,1	21,6	3,3	1,8
“Есмань”	10,0	3,9	2,9	1,0	–	2,5	15,0	4,0	1,5
“Суми”	31,6	6,3	4,3	1,0	1,0	1,7	18,2	2,9	5,8
Всього по рибокмбінату	74,9	19,3	13,3	4,0	2,0	8,9	94,8	2,5	1,3

На другий рік вирощування для досягнення маси 50г, передбаченою сумською технологією, щільність посадки на вирощування повинна складати 70-75 тис. шт/га. Проте в останній час, при вирощуванні рибопосадкового матеріалу, для власних потреб, щільність посадки зменшили до 35 тис. шт/га. В результаті середня маса зростає до 65-90 г, вихід підвищився до 95 %, рибопродуктивність досягла до 2,4 т/га, а витрати комбікормів склали 3,3 (табл.2).

Таблиця 2 – Вирощування рибопосадкового матеріалу у вирощувальних ставах II порядку (1997 р.)

Рибцехи	Площа, га	Посаджено річняків, тис. шт			Вирощено		Витрати кормів	Рибопродуктивність, т/га
		Всього т.шт	в тому числі		тис. шт	т		
			сазань-коропов. гібрид	товстолоб				
“Конотоп”	45,9	1780	1480	300	1600	142,0	2,9	3,1
“Сироватка”	38,9	1399	1330	69	1365	95,7	3,8	2,5
“Есмань”	47,0	1304,8	1300	5	990	90,0	3,2	1,9
“Суми”	32,7	1215	1161	54	917,2	73,3	3,5	2,2
Всього по рибокмбінату	164,5	5698,8	5271	428	4872,2	401,0	3,3	2,4

Детальніше про роботу колективу Сумського рибокомбінату знайомлять наведені таблиці, де показники підтверджують високу ефективність інтенсивних методів ведення рибництва, навіть якщо це пов'язано з залученням кредитів чи інвестицій. При цьому на першому плані виступають передові технології, дотримання технологічної дисципліни, зразковий облік, висока кваліфікація спеціалістів та робітників. Якщо ж таких умов немає, то необхідно підібрати підходящу на даний момент технологію і розробити та впровадити суворий контроль за дотриманням поопераційних прийомів при вирощуванні рибопосадкового матеріалу.